

Решение № 10131

Номер 10131 Година 28.09.2020 Град Мадан

Районен Съд - Мадан

На 03.09 Година 2020

В публично заседание в следния състав:

Председател: Секретар:

Прокурор:

като разгледа докладваното от Зоя Шопова

Гражданско I инстанция дело

номер 20205430100062 по описа за 2020 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Ищцата Т. Б. Д., чрез пълномощника си А. С., е предявила иск по чл.45 ЗЗД за осъждане на ответника Д. Х. Б. да и заплати обезщетение в размер на 12 000 лв. за причинени имуществени вреди /платени от нея лихви по заеми, отпуснати и от ответника/; законната лихва върху главницата от 12 000 лв., считано от датата на увреждането 07.06.2006 г. до окончателното и изплащане; както и направените разноски.

Ищцата твърди, че през 2006 г. живеела в гр. Мадан и познавала ответника Д. Х. Б.. Имала магазин за дрехи. През 2006 г. семейството ѝ се е нуждаело от пари. Тя споделила на сина си Г. Д., че може да вземе пари от ответника, за който знаела от хората в гр. Мадан, че раздава заеми. Така през м. май 2006 г. тя потърсила ответника, поискала му сума в размер на 2 500 лева, той се съгласил да ѝ предостави, определяйки месечна лихва в размер на 8 %. Твърди, че получила парите от физическо лице на име Е. по нареждане на ответника. От м. юни 2006 г. започнала да плаща на всяко 7-мо число месечната лихва в размер от 200 лева. Парите предавала на лицето Е., който бил като касиер на ответника Б.. Твърди, че в повечето случаи носела парите в офиса, който се намира в сграда, собственост на Д. Б..

През м. август 2006 г. отново ѝ потърбвали пари и ищцата потърсила ответника, като искала да вземе още 2 500 лева. Ответникът се съгласил да ѝ

предостави новият заем, но при същите условия с 8 % месечна лихва, като всяка вноска трябвало да заплаща на 13-то число. Отново втората сума от 2 500 лева ѝ била дадена от лицето Е.. Твърди, че до края на 2006 г. тя изплатила на ответника общо 2 200 лева само лихви от получените заеми. През 2007 г. продължила да плаща вноските по лихвите на определените дати от месеца, като твърди, че за цялата 2007 г. е издължила общо 3 600 лева само лихви.

Твърди, че през 2007 г. се преместила да живее в гр. П., но продължила да плаща определените ѝ суми по лихвите всеки месец. Твърди, че в повечето случаи със синът ѝ са изпращали парите по различни автобуси, пътуващи от П. за Мадан, запечатани в плик и адресирани до ответника. Твърди, че имало случаи когато се срещали в П. с ответника и там му плащала лично месечната лихва. Изплащали лихви и на братовчед на Б., който бил посочен от ответника.

През м. март 2008 г. Д. Б. съобщил на ищцата, че по двата заема ще заплаща едновременно дължимата месечна лихва общо в размер на 4 000 лева на всяко 13-то число. До края на 2008 г. ищцата и синът ѝ редовно внасяли дължимите лихви, макар и да имало случаи когато са закъснявали с плащането им.

Настоятелно били подканени от страна на ответника да си изпълнят веднага задълженията, като понякога подканванията били съпроводени и със заплахи. По повод на тези заплахи, твърди, че Г. Д. е подал жалба до РП - П. и е образувано наказателно производство, което е прекратено.

За 2009 г. ищцата платила по заемите 200 лева, след което преустановила плащането. Вноските по лихвите са плащани от ищцата от оборотни пари, а когато имала финансови затруднения, вземала в заем от сина си и от колежки. За да плаща лихвите по заемите, разпродала и заложила ордени и златни значки на покойния си съпруг.

Обобщено е и уточнено с молбата вх.№ 762 от 29.05.2020 г., че през м. май 2006 г. и през м. август 2006 г. ответникът дал на ищцата два заема от по 2 500 лева при месечна лихва – 8 %, т.е. по 400 лева месечно, като за периода от м. юни 2006 г. до м. септември 2009 г. ищцата му е платила 12 000 лева лихви и по този начин ответникът ѝ е причинил имуществени вреди.

Д. Б. е осъден с Присъда № 5/16.07.2018 г. по НОХД № 68/2016 г. на СмОС, която е изменена с Решение № 17 по ВОХД № 537/2018 г. от Апелативен съд - П.. С Решение по КД № 251/2019 г. на I н.о. на ВКС решението на ПАС е потвърдено.

С писмен отговор по чл.131 ГПК ответникът Д. Х. Б., чрез А. К. И., оспорва изцяло претенцията на ищцата, която счита за неоснователна, недоказана по размер. Счита, че Т. Д. няма качеството на пострадад от престъпление, вследствие на което същата да е претърпяла вреди. Ответникът е осъден защото е извършвал банкова дейност по занятие, но деянието, за

което е обвинен, не е за предоставен заем на Т. Д., а за това, че е предоставил осем кредита на лица в български лева срещу задължение същите да му върнат заемите с уговорени за това лихви, от което е получил неправомерни доходи.

Според ответника, ищцата доброволно е поискала заем и доброволно се е съгласила да го връща и да плаща лихви по него, поради което липсва основание за иска - ищцата доброволно е съдействала на Б. да връща лихви по доброволно взетите от нея заеми и няма доказателства за плащане на тези заеми по делото. Твърди, че ищцата не е предявявала граждански иск нито в досъдебното, нито в съдебното производство, за да черпи имуществени и неимуществени права като пострадало лице от престъпление. Счита, че, дори да се приемат за достоверни показанията от разпита на ищцата Д. и нейния син по наказателното дело, то те представляват устно твърдение за даден заем, договорена лихва и тяхното плащане.

С отговора е направено и възражение за погасяване на задължението по давност, като Б. твърди, че, дори Д. да платила лихви до първия месец на 2009 г., давността за това вземане отдавна е погасена, защото, съгласно чл.111, ал.1, б. „в“ от ЗЗД, вземанията за лихви, каквото е процесното, се погасяват с тригодишна давност.

В съдебно заседание за ищцата, редовно призована, пълномощникът и А. С., поддържа иска и претендира за разноските по делото.

Ответникът, редовно призован, също не се явява. За него пълномощникът му А.К. И. продължава да оспорва иска.

Съдът установява следното:

Искът следва да се отхвърли.

С Присъда № 5/16.07.2018 г. по НОХД № 68/2016 г. на СмОС, която е изменена с Решение № 17 по ВНОХД № 537/2018 г. от Апелативен съд – П., потвърдено на свой ред с Решение по КД № 251/2019 г. на I н.о. на ВКС, ответникът Д. Б. е признат за виновен в това, че през периода 2000 год. – 2010 год., в град Мадан, оБ. С., без съответно разрешение /лицензия/ е извършил по занятие банкови сделки, за които се изисква такова разрешение, съобразно изискванията на чл.11, ал.1 и чл.1, ал.4, т.1 от Закона за банките /обн. ДВ бр.52/1997 г. в сила от 01.06.1997 г. до 01.01.2007 г./ и чл.2, ал.1 и чл. 13, ал.1 от Закона за кредитните институции /в сила от 01.01.2007 г./, като предоставил 8 кредита /заеми/ в български лева на лицата Т. Б. Д. от гр.П., П. Н. Г. от гр.С., Х. М. Х. от гр.М. Ж. К. Я. от гр.П., С. А. К. от гр.З. и Е. С. Н. от гр.Мадан, срещу задължение същите да му върнат получените в заем суми и договорена лихва върху тях, която е била в размер от 2 до 10 % месечно, в размер на 259 000 лв., като от тази дейност е получил значителни неправомерни доходи в размер на 274 960 лева, поради което и на основание чл.252, ал.2, предложение II-ро във вр. ал.1 във вр. чл.55, ал.1, т.1 от НК са му наложени наказания „лишаване от свобода“ за срок от една година и шест месеца и глоба в размер на 5000 лв.

По наказателното дело е установено, че Т. Д. по двата заема, които е получила - общо в размер на 5 000 лв., е изплатила на ответника 12 000 лв. лихва, което съставлява 8 % месечна лихва. Тази сума от 12 000 лв. е част от размера от 274 960 лв. на значителните неправомерни доходи на Б., получаването на които е елемент от състава на престъпното деяние, за което е осъден с посочената присъда.

Независимо, че съставът на престъплението по чл.252, ал.2, пр.2 НК, за което Д. Б. е признат за виновен и наказан с горната присъда, не включва вреда за друго лице, т.е., наличието на увреждане не е съставомерен признак на престъплението, за ищцата Т. Д. са настъпили имуществени вреди от него, тъй като изплатената от нея лихва от общо 12 000 лв. по двата договора за заем с ответника е елемент от сделки, забранени от закона. Тези два договора за кредит/заем/ между Т. Д. и Д. Б., включени в състава на престъплението по чл.252, ал.2 НК, извършено от Б., са нищожни, тъй като противоречат на повелителните разпоредби на закона, позволяващи извършване на банкова дейност по заем само след издаване на разрешение/лицензия/ - чл.1, ал.4, т.1 от ЗБ/ОТМ.8 и чл.2, ал.5, т.1 ЗКИ. Ето защо двата договора за заем не са породили валидно договорно правоотношение между ищцата и ответника.

Престъплението по чл.252 НК има за обект обществените отношения, свързани с нормалното функциониране на банковата система в страната, като престъплението по ал.1 е формално, а по ал.2 – резултатно. Лихвите обаче не са присъщ елемент на кредитирането, тъй като се касае за сделка, сключена от физическо лице в нарушение на повелителни законови разпоредби, т.е., за нищожна от гледище на чл.26, ал.1, пр.1 ЗЗД сделка и тази дейност съставлява престъпление по чл.252 НК. Лихвите в този случай, както на престъпление по ал.1 на чл.252 НК, така и по ал.2, пр.2, представляват претърпяна вреда от кредитополучателя Т. Д..

В този смисъл са напр.Решение № 192/13.12.2017 г. по гр. дело № 4439/2016 г. на IV г.о., Решение № 171/24.07.2017 г. по гр.дело № 3733/2016 г. на IV г.о., на ВКС.

При това положение претенцията на ищцата е установена както по основание, така и по размер и субекти, предвид разпоредбата на чл. 300 ГПК, според която влязлата в сила присъда на наказателния съд е задължителна за гражданския съд /в случая РС-Мадан/, разглеждащ гражданските последици от деянието, относно това дали е извършено деянието, неговата противоправност и виновността на дееца.

Искът обаче се явява погасен под давност, за което своевременно от ответника с отговора на исковата молба е направено възражение за това.

Ищцата посочва като дата на увреждането 07.06.2006 г., когато е началото на плащането на лихвите по паричните заеми, взети от

ответника; и от тази дата търси и законната лихва върху главницата от 12 000 лв. По горното наказателно дело е установено и в исковата молба се сочи, че ищцата последно през м.септември 2009 г. е платила по заемите 200 лв., след което преустановява плащанията.

При положение, че лихвите са платени от нея на ответника по нищожни сделки, каквито са двата договора за заем от май и от август 2006 г., плащането им е претърпяна от престъплението на ответника имуществена вреда за Д., ето защо те представляват 12 000 лв. главница на обезщетение за непозволено увреждане по чл.45 ЗЗД, а не лихва по смисъла на чл.111, б. "в", пр.1 ЗЗД. Затова давностният срок за погасяването и е общият петгодишен срок по чл.110 ЗЗД, а не тригодишният по чл.111 ЗЗД. Чл.114, ал.3 ЗЗД предвижда, че за вземания от непозволено увреждане давността почва да тече от откриването на дееца. Когато той е известен – от момента на увреждането. Дори да се приеме, че този срок започва да тече от 30.09.2009 г. насетне, петте години по него са изтекли на 30.09.2014 г. - повече от пет години и половина преди завеждане на настоящото дело на 12.03.2020 г.

Досъдебното производство за престъплението на Б. е образувано през 2010 г. – ДП № 195/2010 г. на РУП-Мадан. Въз основа на него са образувани НОХД № 116/2011 г., продължило в НОХД № 96/2015 г. и НОХД № 68/2016 г. по описа на Смолянския окръжен съд. Воденето на наказателното производство от 2010 г. по тези дела обаче не спира давността съобразно чл. 115, ал.1, б. "ж" ЗЗД. Това е така, защото посочената разпоредба предвижда, че давността не тече, докато трае съдебният процес относно вземането. По този въпрос е налице задължителна практика на ВКС – Тълкувателно решение № 5/05.04.2006 г. по т.д. № 5/2005 г. на ОСГТК на ВКС. Според т.2 от него, ако не е предявен граждански иск, висящият наказателен процес, както в досъдебното, така и в съдебното производство, включително и когато е завършил с влязла в сила осъдителна присъда или със споразумение, не е процес относно вземането на пострадалия за вреди от престъплението и не е основание за спиране на погасителната давност.

В мотивите към т.2 е разяснено, че, „Дори и деянието да е престъпление, давността тече от момента на извършването, а не от влизане в сила на присъдата, с която се установява престъпният му характер. Веднъж възникнало, вземането на пострадалия за обезщетение от престъплението трябва да се предяви в петгодишния давностен срок. За разкриване на престъплението може да се образува наказателно производство. Съгласно чл. 115, ал. 1, б. "ж" ЗЗД висящият съдебен процес е основание за спиране на погасителната давност и бездействието на кредитора в този период от време не се санкционира с неблагоприятната последица вземането му да се погаси по давност. Изискването на закона е да е налице висящ съдебен процес относно вземането, спрямо което тече погасителна давност. Наказателният процес относно престъпление, с което е осъществен и фактическият състав на

непозволеното увреждане по чл. 45 ЗЗД, не е съдебен процес относно вземането за вреди, което произтича от деликт... Пострадалият не е страна в наказателното производство. Той придобива това качество, ако предяви граждански иск или встъпи като частен обвинител. Следователно наказателният процес не е съдебен процес относно неговото вземане за обезщетение. Обстоятелството, че престъплението съставлява и деликт по смисъла на чл. 45 ЗЗД и е основание за гражданска отговорност, не е определящо за развитието на наказателния процес. Увреждащото деяние е преди всичко деликт, а само в някои случаи може да се окаже, че осъществява и определен престъпен състав. Затова за правата на пострадалия са меродавни преди всичко разпоредбите на гражданските закони, а само ако встъпи в наказателния процес като граждански ищец - и разпоредбите на НПК. По тези съображения следва да се приеме, че за спирането на давността е необходимо да има съдебен процес относно вземането чрез предявяване на иск по реда на ГПК, или на граждански иск в наказателния процес, а не само образувано наказателно производство във връзка със същото деяние... Ако пострадалият предяви граждански иск в наказателното производство, ще е налице съдебен процес относно вземането му и това обстоятелство, а не висиящото наказателно дело, е основание за спиране на погасителната давност.“

Настоящият случай е именно такъв – от Т. Д. не е предявяван граждански иск за вредите от престъплението на Б. – за обезщетение в размер на същите 12 000 лв. неправомерно получени лихви; висиящият наказателен процес, започнат още през 2010 г., не е основание за спиране на погасителната давност; не са налице други обстоятелства, които спират или прекъсват погасителната давност.

В същия смисъл са и напр. Решения № 610 от 30.09.2010 г. на ВКС по гр. д. № 888/2009 г., IV г. о., Определение № 261 от 24.04.2020 г. на ВКС по гр. д. № 4598/2019 г., IV г. о., и т.н.

На осн.чл.78, ал.3 ГПК ищцата следва да бъде осъдена да заплати на ответника направените от него разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 1 000 лв.

По изложените съображения Маданският районен съд

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ, като неоснователен заради погасяването му по давност, иска по чл.45 ЗЗД, предявен от Т. Б. Д., ЕГН *, с адрес: гр.П., ул. Волга № 34-а, за осъждане на Д. Х. Б., ЕГН *, от гр.Мадан, ул..... №..., ап..., да и заплати: **12 000 лв.**/дванадесет хиляди лева/ обезщетение за имуществени вреди, изразяващи се в платени от нея в периода 2006 г. - 2009 г. лихви по договори за заем с ответника Д. Б., сключени през месец май и месец август 2006 г., за дейността по отпускането на които и на ред други, без лицензия, Д.

Б. е осъден за престъпление по чл.252, ал.2, пр.2 НК с влязла в сила присъда Присъда № 5/16.07.2018 г. по НОХД № 68/2016 г. на Смолянския окръжен съд; и законната лихва върху главницата от 12 000 лв., считано от датата на увреждането 07.06.2006 г. до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА Т. Б. Д., ЕГН *, с адрес: гр.П., ул.... №..-а, да заплати на Д. Х. Б., ЕГН *, от гр.М., ул.... №.., ап..., направените от него разноси за адвокатско възнаграждение в размер на **1 000 лв./хиляда лева/**.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Смолянски окръжен съд в двуседмичен срок, считано от връчването му на страните чрез техните пълномощници.

РАЙОНЕН СЪДИЯ: